

OTRÁVENÁ OBILNICE SVĚTA: VÁLKA NA UKRAJINĚ MĚNÍ PŮDU NA EKOLOGICKOU KATASTROFU

volnyblog.news/otravena-obilnice-sveta-valka-na-ukrajine-meni-pudu-na-ekologickou-katastrofu

Jana Hrušková

13. května 2023

Celý článek si můžete poslechnout v audio verzi [ZDE](#):

00:00

00:00

Jan Kos 29.4.2023

Spálené lesy, otrávená černoze přeoraná dělostřeleckými granáty a plíživá radioaktivita: po rozhodnutí Britů zaslat ukrajinským silám protitankové střely z ochuzeného uranu je obilnice planety o krok blíže ekologické katastrofě.

Dopady válečného běsnění na životní prostředí jsou bezesporu méně dramatické než počty mrtvých, které válka přináší. Mají ale důsledky, ze kterých se země, její hospodářství a příroda budou vzpamatovávat jen těžce. Ne až tak dávné zkušenosti z válečných území v Iráku, Kosovu či Perském zálivu ukazují, že napravit škody na životním prostředí způsobené válkou trvá desítky let.

Podle nedávné studie vědců z britské Christ Church University je například půda ve francouzské Sommě, kde proběhla jedna z velkých bitev první světové války, znečištěna dopady válčení ještě dnes, více než sto let od skončení konfliktu, zmiňuje britský

Independent s tím, že dlouhá doba náročné rekonvalescence čeká i Ukrajinu, jejímiž nejurodnějšími částmi na jihu a východě země již přes rok zmítá válečné běsnění v důsledku ruské invaze.

Dopady jedů války na tamní černozem jsou o to vážnější, že země historicky rozkročená na jakémisi kulturním pomezí mezi Západem a Východem bývá díky své vysoké zemědělské produkci považována za „obilnici planety“.

Ukrajina platí za jednoho z nejdůležitějších světových producentů a exportérů řady zemědělských produktů jako je řepka, kukuřice, slunečnicový olej a v neposlední řadě samozřejmě pšenice. Podle údajů Světové banky se na jejím území nachází celá jedna třetina nejurodnější zemědělské půdy na Zemi. Více než polovina (přesněji 68 procent) z toho je zemědělsky obdělávána. Většina úrodné půdy se přitom nachází tam, kde probíhají nejtvrdší střety mezi válčícími stranami.

Každý výbuch rakety, minometného nebo dělostřeleckého granátu spolu s úniky paliva z vyřazené techniky zanechané na bojišti tak představují pro tamní životní prostředí a zemědělství obrovskou ránu. Existují obavy, že by válka na Ukrajině mohla dokonce způsobit největší potravinovou krizi od konce druhé světové války.

Kontaminované lesy, půda i voda

Ekologické škody způsobené konfliktem v současnosti Ukrajinci odhadují na 34 miliard amerických dolarů. Podle organizací zabývajících se potravinami a zemědělstvím na půdě OSN se během války na Ukrajině zvýšil objem významně zničené zemědělské půdy státu o třináct procent, a to za pouhý rok konfliktu. Více než 200 tisíc hektarů půdy v oblastech střetů je kontaminováno minami, dělostřeleckou palbou a zbytky válečné techniky, zbraní a munice. Podle předběžných odhadů Organizace spojených národů

zabývající se životním prostředím (United Nations Environment Programme, UNEP) může náprava toxického dědictví války trvat po několik generací.

Kromě viditelných a přímých dopadů na životní prostředí (rozoraná a rozbombardovaná pole, jedy vsakující se do půdy) působí válečné běsnění i nepřímo v důsledku devastované civilní a průmyslové infrastruktury (zničené chemičky, vodohospodářství, čističky odpadních vod i energetické struktury). „Pokud dochází k ničení civilní infrastruktury, jako jsou například zařízení odpadních vod či chemické továrny, negativní vlivy na životní prostředí se sčítají,“ vysvětlila britské BBC vědkyně Andrea Hinwoodová z UNEP.

Podle organizace bylo na Ukrajině válkou zničeno na 618 zařízení takzvané kritické infrastruktury. Velkou zátěží bylo i extenzivní bombardování měst jako Mariupol, kde se stýká urbánní a průmyslová infrastruktura (ocelárny Azovstal) a dochází k využití širokého spektra zbraní. Tuhé boje zažil i Severodoněck, kde údajně padlo k zemi všech 36 chemiček, což způsobilo výrazné znečištění řeky Severský Doněc. Problémy činí i masivní požáry. Za rok války mělo na Ukrajině shořet 250 tisíc akrů lesa. Jednou z nejhůře zasažených oblastí byla rozbombardovaná pole u Dovhenky na východě Ukrajiny. Artilerie tam vytvořila stovky kráterů, průměr jedné díry po bombě měl čtyřicet metrů.

Radioaktivita ze zastaralých „špinavých“ zbraní

Kromě kontaminace spodních vod chemikáliemi je toxickým strašákem z hlediska životního prostředí i radioaktivita. Zatímco boje kolem Černobylské a Záporožské jaderné elektrárny budily obavy světové veřejnosti zejména kvůli hypotetickému spuštění jaderné havárie v plném rozsahu, radiace může na ukrajinském bojišti škodit i plíživěji například v podobě nechvalně známého ochuzeného uranu. Ten se jako materiál používá kupříkladu k výrobě kompozitního pancíře tanků a naopak speciálních, kinetických protitankových střel.

Munice z ochuzeného uranu nyní spolu s tanky Challenger Ukrajincům nabízí Velká Británie. Díky vysoké hustotě a pevnosti jsou střely schopné proniknout i nejtlustším pancířem. Z hlediska životního prostředí a zdraví ale nepředstavují nic dobrého a jsou vysoce toxické. Ochuzený uran vzniká jako vedlejší produkt při výrobě obohaceného uranu používaného jako palivo do jaderných elektráren. Není sice vysoce radioaktivní, jeho mírné záření a vysoká toxicita spolu s karcinogenitou z něj ale dělají doslova špinavou zbraň, kterou desítky let provází značná kontroverze.

„Munice z ochuzeného uranu za sebou táhne roky pečlivého dokumentování údajných negativních dopadů na zdraví vojáků a civilistů. Ukrajina by navíc měla vědět, že munice CHARM3 120 mm, kterou jí Britové plánují posílat, vypršela životnost již v roce 2015,“ píše magazín Vice s odvoláním na Douga Weira, výzkumného ředitele britské Conflict and Environment Observatory. Weir tvrdí, že munice je zastaralá. Místo aby byla využívána na bojišti, by se s ní prý mělo zacházet jako s jaderným odpadem.

Munice vzbuzovala odpor dokonce už v sedmdesátých letech minulého století, kdy se ji Britové snažili testovat na domácí půdě ve Skotsku. Poprvé byla v akci nasazena v roce 1991 během války v Perském zálivu. Američané a jejich spojenci tehdy vypálili na 9500 tankových střel z ochuzeného uranu. Použita měla být i v Kosovu v roce 1999.

Po skončení konfliktu OSN od NATO požadovalo označit ochuzeným uranem zasažené oblasti kvůli varování civilistů před možnými riziky. NATO apel nejdříve zcela odmítlo a teprve po osmi měsících od skončení války Američané potvrdili, že jejich letouny skutečně na Kosovo a Srbsko shodily deset tun munice s ochuzeným uranem. Po dalších sedmi měsících NATO konečně zveřejnilo seznam 112 konkrétních lokalit. Teprve devatenáct měsíců po skončení bombardování na nich nechalo rozmístit varovné cedule.

Stejný materiál použili Američané i v Iráku v roce 2003. Během tří týdnů konfliktu měli podle odhadů použít mezi jednou a dvěma tunami této munice. Problémem bylo, že byli podle nizozemské organizace Pax historicky prvními, kdo navzdory své oficiální doktríně použil ochuzený uran v obydlených oblastech, všiml si deník The Guardian.

Pax tvrdí, že ještě v roce 2014 bylo v Iráku 300 uranovou municí zamořených lokalit, přičemž jejich vyčištění organizace odhadovala na astronomických třicet milionů dolarů. Podle časopisu Vice napáchal ochuzený uran velké škody zejména v irácké Fallúdži, kde po válce došlo k rozsáhlému nárůstu rakoviny u dětí. Dopady byly tak do očí bijící, že se Fallúdži dokonce začalo přezdívat irácká Hirošima.

Neprůkazné dopady, nebo zatajování?

Podle UNEP může ochuzený uran ovlivnit vývoj mozku, chování a funkci ledvin savců. Použitá munice je často skrytá v zemi a škodit může i desítky let. K intenzivní expozici dochází, když si například po skončení konfliktu děti hrají na staré armádní technice.

Problematické je i vdechování kontaminovaného prachu z explozí. Negativní vliv ochuzeného uranu se může přenést z matky na dítě skrze placentu. Studie zjistily, že těhotné ženy, které jsou s tímto materiálem ve styku, bývají náchylnější k předčasnému porodu.

Že jsou zbraně s ochuzeným uranem problém, je známo desítky let. Již v roce 2001 požadovaly Německo, Itálie, Norsko a Evropský parlament moratorium na používání této munice. Zhruba v té době, po skončení války v Zálivu, prováděl podle L. A. Times vlastní šetření možné zdravotní závadnosti ochuzeného uranu i Pentagon. Experimenty na kryších mu měly ukázat, že ochuzený uran (jeho toxicita, nikoli radioaktivita) může působit poškození imunitního systému spolu s problémy centrální nervové soustavy a podporovat vznik rakoviny.

Navzdory tvrzením předního vojenského specialisty na ochuzený uran Davida McClaina, že „existují silné důkazy pro detailní studii potenciální karcinogenity ochuzeného uranu“, i výsledkům další studie provedené separátně Lovelacovým institutem v Albuquerque, podle kterého ochuzený uran způsoboval u laboratorních zvířat rakovinu, Pentagon smetl zdravotní obavy nad ochuzeným uranem ze stolu jako hysterii a propagandu.

Ačkoli dnes řada odborníků dovozuje přímou úměru mezi použitím munice a nárůstem vrozených vad, defektů a zdravotních problémů lidí v zasažených oblastech, výsledky studií (například i v prestižním vědeckém časopise Lancet) byly kritiky často označovány za neprůkazné. Jednoznačně průkaznou souvislost mezi zdravotními problémy a ochuzeným uranem nevidí ani „nejvyšší autorita“ v podobě Světové zdravotnické organizace.

Problém v průkaznosti může spočívat jinde. Podle Weira může být pes zakopaný v tom, že se vlivy jedné konkrétní munice na lidské zdraví ve válečných zónách, kde se negativní dopady sčítají, posuzují s vědeckou objektivitou jen velmi těžko.

V záplavě karcinogenních jedů zkrátka bývá extrémně těžké rozlišit konkrétního, největšího viníka.

ZDROJ:HROT <https://www.tydenikhrot.cz/clanek/otravena-obilnice-sveta-valka-na-ukrajine-se-meni-v-ekologickou-katastrofu?fbclid=IwAR3WoJw6g-M2A8qHAEwzkvzFP-BwqQKaBg-J7BhG2aAylESBCyuRy3uAOfY>

Děkujeme za Vaší podporu, moc si vážíme Vaší přízně. Dar bude použit na provoz a rozvoj našich nezávislých informačních platforem. Jsme nezávislé médium bez reklam, bez cenzury, bez propagandy, bez mainstreamu.

Přispějte na tvorbu a překlad videí i zpráv ze světa, z domova. Děkujeme za vaši podporu našeho zpravodajství, podpořit nás můžete ZDE:

<https://volnyblog.news/podporit-provoz-volny-blog-cz/>

Transparentní účet: 115-4977920247/0100

Důvěrný účet: 107-1458980287/0100

„Na Kafe“ : 27-1664400247/0100

Další zajímavé články najdete ZDE:

<https://volnyblog.news/>